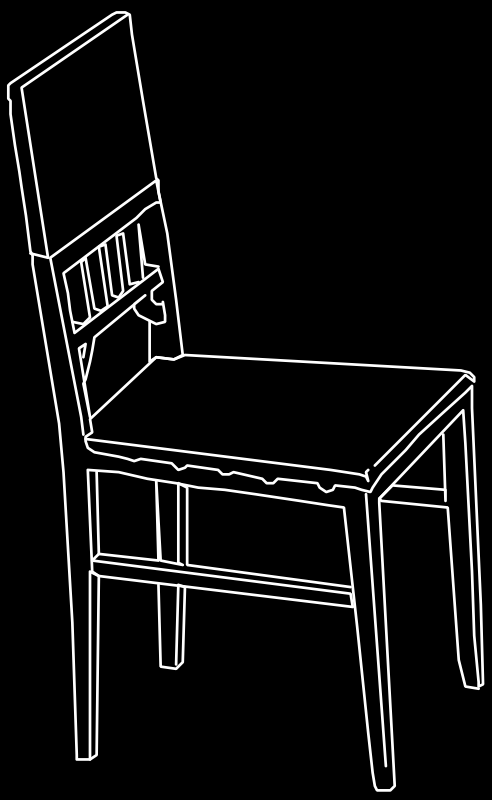

TALPUK ALATT

egy résztvevő színházi előadás forgatókönyve

KÖNYVEK

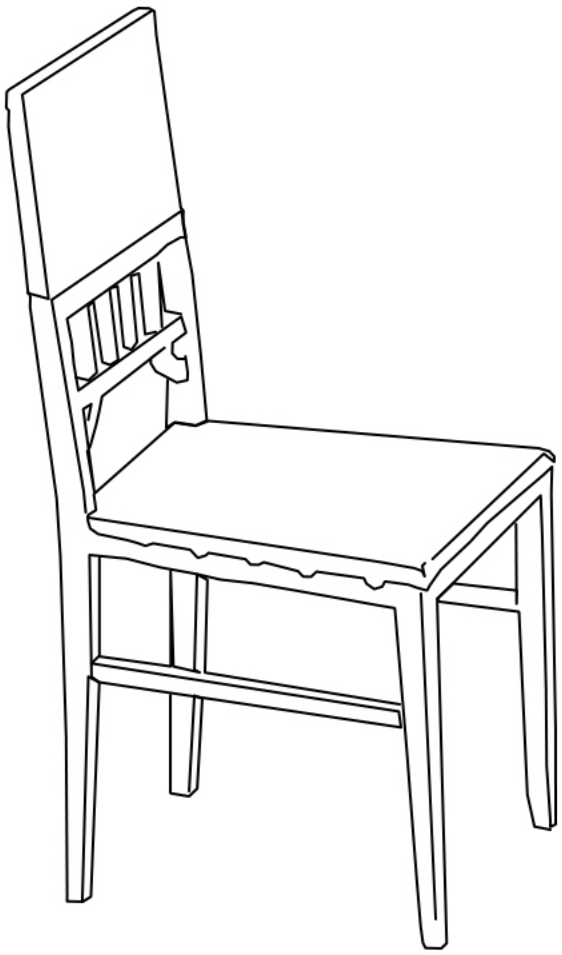

TALPUK ALATT

egy résztvevő színházi előadás forgatókönyve

+ KÖNYVEK 3.

Fotók: Csoszó Gabriella
Korrektor, olvasószerkesztő: Takács Gábor
Tervező: Somorjai Márton
Sorozatszerkesztő: Takács Gábor
Felelős kiadó: Takács Gábor

KÁVA+
a résztvevő színháza

(c) Káva Kulturális Műhely Egyesület
K+önyvek sorozat 3.
Budapest, 2020
ISBN 978-615-81376-1-4

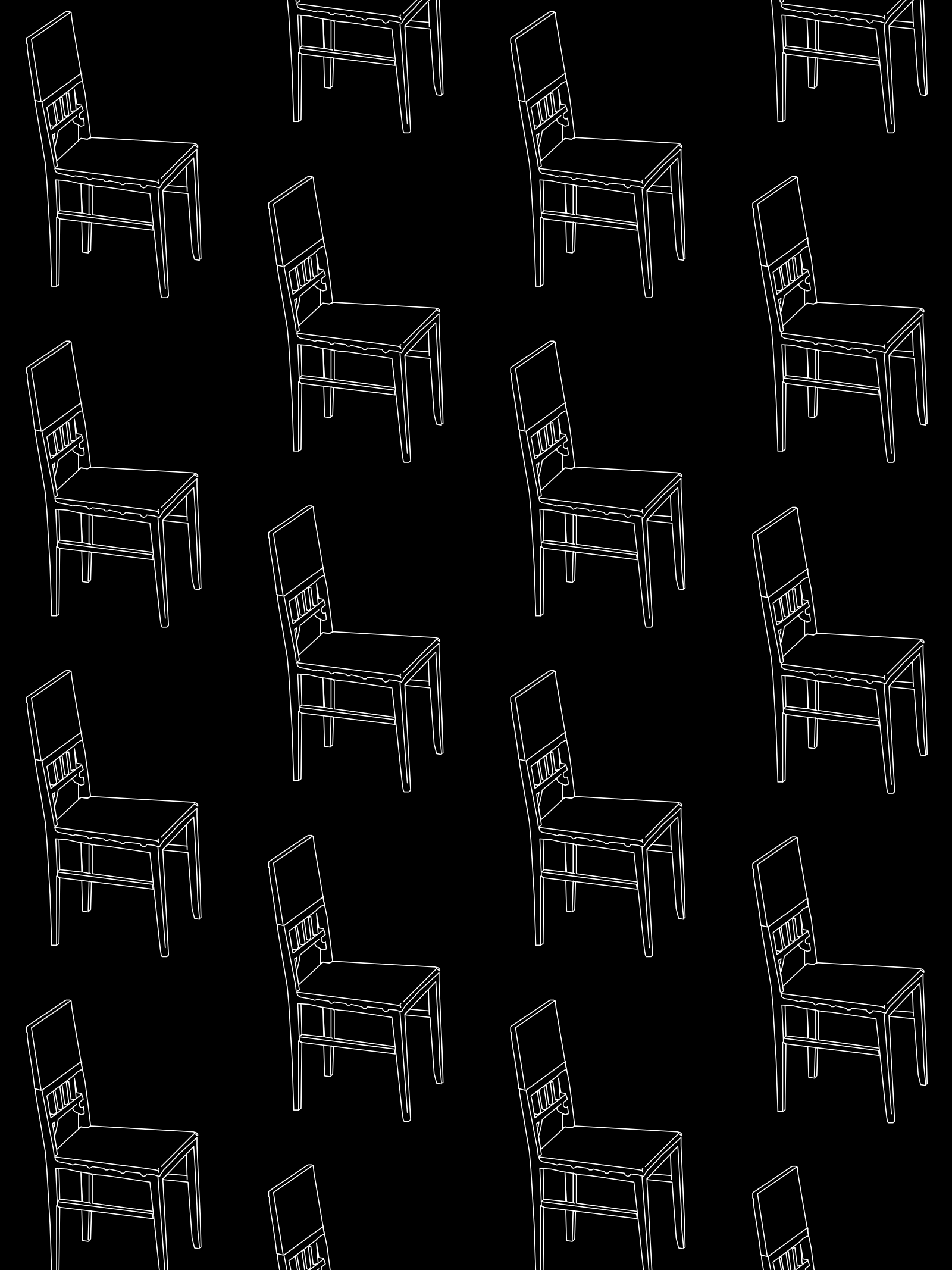

TARTALOMJEGYZÉK

Író-dramaturgi előszó 07

Szövegkönyv 11

Visszajelzések 46

Fotógaléria 48

TALPUK ALATT

Komplex táncszínházi nevelési előadás középiskolások számára

Író, dramaturg: **Romankovics Edit**
Zene: **DJ Panda**
Látványtervező: **Kiss Gabriella**
Kivitelező: **Iszlai Zoltán**
Technika: **Kálócz László / Kardos János**
Játsszák és táncolják: **Bori Viktor, Bódi Dávid, Fehértóy Zsanett,**
Kanozsai Ákos / Kolumbán Norbert,
Kálócz László / Kardos János,
Patonay Anita / Milák Melinda,
Reszneki Virág
Színházi nevelési konzulens: **Takács Gábor**
Rendező: **Sereglei András**
Koreográfus: **Juhász Zsolt**

Bemutató: **2018. márc. 28. / MU Színház, Káva Műhely**
Játékidő: **180'**

Az előadás a Nemzeti Táncszínház felkérésére és projektvezetésével, a Duna Táncműhely és a Káva Kulturális Műhely koprodukciójában jött létre.

TALPUK ALATT

- egy táncszínházi nevelési előadás dramaturgiai dilemmái –

Egy színházi nevelési előadás szerkezeti felépítésében a kihívást főképp az jelenti, hogyan lehet a színházi jelenetek, valamint az interaktív részek olyan kapcsolódását megalkotni, amelyben a különböző dramaturgiai elemek egy ívet rajzolnak fel: egymásból építkeznek, szervesen kapcsolódnak egymáshoz, a feszültséget fenntartják és elegendő teret biztosítanak a részt vevő fiataloknak a színészekkel való közös gondolkodásra. Különös kihívás ez egy táncszínházi-nevelési produkciónál, hiszen a Talpuk alatt esetében a néptánc szerepét, s ezzel az előadás táncdramaturgiai menetét is egybe kellett szőni a szöveges prózai, valamint interaktív részek szövetével.

Mivel az előadás a Káva és Duna Néptáncegyüttes alkotói koprodukciójára épült, a munka első fázisában a közös célok megfogalmazására került sor. Amellett, hogy egy fontos emberi, társadalmi problémát vizsgál az előadás, a következő speciális célokat tűztük magunk elé:

- a néptánc és a színházi nevelés eszköztárának egybeszövése;
- a fiatalok néptánccal szembeni előítéleteinek, ellenérzéseinek megkérdőjelezése, lebontása;
- a részt vevő fiatalok megmozdítása érzelmileg, intellektuálisan és fizikailag is;
- az előadók (táncosok és színész-drámatanárok) új területen való kísérletezése: lépjenek ki a komfortzónájukból, legyen lehetőségük határátlépésre.

A Talpuk alatt előadás szó szerint a semmiből jött létre, a történetnek nem volt szöveges vagy táncos előképe, teljes mértékben saját fejlesztés. A központi probléma az alkotói stáb (író-dramaturg, rendező, koreográfus valamint interaktív részekért felelős szakember) közös gondolkodásának eredményeképp született meg. Az előadás középpontjába a ***hagyomány*** és az ***innováció*** problémaköre került, melyhez a következő kérdések kapcsolódtak: mit jelent a hagyomány a különböző generációk számára? Milyen

viszonyban áll egymással a hagyomány és az újítás? Milyen eltérő gondolkodásmódok (valóságértelmezések) kapcsolódnak e két fogalomhoz? Hogyan lehet összebékíteni az eltérő gondolkodásmódokat?

A néptánc szerepe az előadásban

A tervezés első fázisában a kiinduló kérdés az volt, ***milyen módon jelenjen meg az előadásban a néptánc?*** Ez formai és tartalmi kérdés volt egyszerre: a néptáncot egyszerűen, mint a történetmesélés egy lehetséges formáját használjuk az előadásunkban, vagy magában a történetben is fontos szerepet kap, tematizálódik? Végül a második verzió mellett döntöttük, mert úgy gondoltuk, magának a történetnek mindenképp indokolnia kell, miért épp a néptáncot használjuk egy középiskolásoknak szánt történet elmesélésére. Ráadásul mai, kortárs történetet szerettünk volna létrehozni és nem akartunk a valóságtól elemelt rituális, szertartásszínházat csinálni, ezért végül a néptánc, mint lényeges történeti elem került be az előadásba.

Mi hozhatja mozgásba a fiatalokat?

A történet kialakításakor a legfontosabb szempont az volt, milyen sztori lehet az, ami érzelmileg, intellektuálisan és a szó szoros értelmében fizikálisan is megmozgatja a középiskolás fiatalokat. Hogyan inspirálhatjuk a fiatalokat a közös gondolkodásra, hogyan tehetjük nekik vonzóvá a központi témánkat?

A történethez való kapcsolódáshoz a következő kapaszkodókat adtuk a résztvevő fiataloknak:

családi története***t*** építettünk, a Varga család történetét, amelynek a diákokkal hasonló korú két kamasz tagja van (16 éves fiú és 18 éves lány). Az ő szemszögükből - rajtuk keresztül – kínáltunk egy erős kapcsolódási szálat a fiataloknak a történethez. E két szereplő eltérő hozzáállása a családi és néptáncos hagyományokhoz jó alapot biztosított, hogy a témáról egy nyitott párbeszédet indíthassunk el. Mit jelent elfogadni vagy épp lázadni a hagyományok, az apai örökség ellen? A történetben fontos szerepet kap ***az apa által ellenzett szerelmi szál*** is, ami szintén megmozgatja a kamaszok képzeletét.

A távolság tágassága

A történet szempontjából talán mégis az volt a legjelentősebb dramaturgiai tett, hogy Kanadába (Torontó) helyeztük a családunkat. Ezzel a döntéssel kiragadtuk a témát és a néptáncot a hazai kontextusból, ami számos előnnyel járt. Egyrészt a távolság és a hely egészen más perspektívába helyezte a hagyományőrzés narratíváját, új jelentésrétegekkel gazdagította. Másrészt így elkerülhetővé vált, hogy a hazai politikai diskurzus és hangulat rányomja bélyegét a néptáncról való gondolkodásra. Ráadásul az idegen nyelvi környezet kiváló humorforrásnak is bizonyult.

A forgatókönyv létrejötte

A történetváz kialakítása után egy szituációgyűjteményt állítottunk össze, a színészek és a táncosok a helyzetek alapján jeleneteket improvizáltak. A rögtönzött jelenetekből kiindulva született meg a forgatókönyv, amely a táncos és szöveges jeleneteket szőtte egybe. Ezen a ponton a rendezői, a koreográfusi és az interaktív szempontok összefésülése volt az írói-dramaturgiai kihívás.

Az előadásban a ***szöveg – tánc- interakció*** arányát a következő szempontok befolyásolták:

- a történet követhető és izgalmas legyen,
- a résztvevőket fokozatosan, lépésről-lépésre vonjuk be a néptánc és a központi probléma vizsgálatába, s hagyjunk elég teret a közös gondolkodásra,
- az előadás a táncosok és a színészek számára elegendő, de megugorható új kihívásokat tartalmazzon a számukra szokatlan területen (próza, tánc) való kísérletezésre.

A teljes forgatókönyv a bemutatóra készült el, s az alkotói stáb valamennyi tagja, táncosok, színész- drámatanárok, rendező, koreográfus, zenész, író-dramaturg, interaktív szakember részt vett a végső változat kialakításában. Az első évad munkája

után, a második évad elején egy nagyobb átfésülés, javítás következett. Szereplőcserék is voltak az előadásban, így a felújító próba időszaka kiváló lehetőséget biztosított a rendezőnek a finomításokra, valamint a színész-drámatanároknak és táncosoknak arra, hogy az interaktív részeket is újragondolhassák, pontosíthassák.

Romankovics Edit
író-dramaturg

Szövegkönyv és játékmenet

A színészek a színház előterében fogadják a részt vevő középiskolai osztályt. A bemutatkozás után néhány mondatot mondanak a különleges színházi műfajról, a fikcióról és magáról a történetről. Felajánlják a résztvevők számára a kölcsönös tegeződést.

Miután mindenki elhelyezkedett, indul az első játék, amely bevezeti a résztvevőket a hagyomány témakörébe és a történetbe.
Programvezető: “Előadásunkban néhány tárgy kiemelt szerepet kapott. Nagyon érdekel minket, hogy bennetek miket idéznek fel ezek…” Ezután behoz egy (autentikus) népi kalapot és körbe is adja azzal a kéréssel, hogy mindenki fejezze be a maga asszociációja szerint az alábbi mondatot: “Erről a kalapról az jut eszembe, hogy...”. Egy másik színész hoz egy kendőt és megismétlődik az előbbi játék.

Két színész behoz *két szék*et (a kalap, a kendő és a székek is később szerepet kapnak a történetben). Kérdéseink:

- miben különbözik a két szék valójában (a látható jeleken kívül)?
- történetünkben összetartozik a két szék; vajon miért nem egyformák?
- hol lehet a helyük? miért éppen ott?

Egy TV-show műsorvezetője (színész-drámatanári szerep) lép színre és felvezeti a műsort (ezzel egyúttal szerepbe is helyezi a résztvevőket, ők lesznek az élő adás fiatal nézői-résztvevői).

Néhány hónappal vagyunk a történetünk fő eseményei előtt előtt; Magyarországon vagyunk, egy TV stúdióban. Az OÁZIS című műsor felvétele zajlik, amiben érdekes, furcsa, de elhivatott embereket mutatnak be - fiataloknak. Nem komolykodó, inkább

laza műsor, pörgős műsorvezetővel.

Varga Tamás, a kanadai Rezeda Táncegyüttes alapító-vezetője és felesége azokon a székeken ülnek, amiket az előbb láttunk. (Csak éppen a nagy kavarodásban fordítva ültek le, Varga ül a felesége székén - ezt menet közben realizálják és visszacserélik, miközben el is mesélik a székek történetét). Vargáék gyerekei a nézők között ülnek.
A műsorvezető kérdéseket tesz fel a kezdeti lépésekre vonatkozólag, ezekre kimerítően válaszolnak Vargáék (*fényezve egymást, a Rezeda múltját dicsőítve, a válaszokba vicces sztorikat, sőt, egy szóló férfitáncot is beleszőve*).

A műsorvezető a saját kérdései után bevonja a stúdió közönségét (*résztvevő fiatalok*) is a kérdezősködésbe, így az ő kérdéseiken keresztül ismerhetjük meg jobban a házaspárt, a külföldi magyar létet, a tánc szerepét az életükben, a Rezeda múltját, a hagyományhoz fűződő viszonyukat stb.

Amikor "leül" a játék, a műsorvezető kéri a meghívott vendégektől a szokásos meglepetést, így Varga "bedobja" az ötletet, hogy a fia és a lánya tanítson táncot a közönségnek. (Ezek olyan tánclépések lesznek, amelyek később a történetben is megjelennek).
A közös tánc után a műsorvezető kérdezi még Vargát az új projektről, az ünnepi műsorról, majd szignál és kilépünk az adásból.

Idő és térváltás.

1. jelenet: FELVÉTELI

Kanadában vagyunk, abban a művelődési házban, amit Tamás felesége igazgat. Tamás és Lizi a próbateremben várakoznak. Lizi nyújt, Tamás fejben koreografál, tánclépéseket próbálgat.

TAMÁS Mennyi az idő?

LIZI Ten past ten.

TAMÁS Lizi!

LIZI Tiz múlt tiz perccel.

TAMÁS Nem értem. 10-re hirdettük meg, nem?

LIZI Igen. Biztosan késnek.

TAMÁS Négyen is biztosra jelezték, hogy jönnek. Nem bírom a megbízhatatlanságot!

Kopognak. Tamás és Lizi összerendeződnek.

LIZI Come in!

Belép Gabi mai fiús öltözékben.

GABI Hello!

TAMÁS Hello!

GABI I'm sorry for beeing late.

TAMÁS No problem.

GABI Here is will be the hearing? (Itt lesz a meghallgatás?)

TAMÁS Yes, of course. Beszélsz magyarul?

GABI Igen, persze!

TAMÁS Jó helyen jársz! Varga Tamás vagyok, a csoport alapítója és vezetője, tegezz nyugodtan, ő itt a lányom, Erzsébet, ő is táncos.

LIZI Szia, Lizi vagyok!

GABI Helló, Gabi!

TAMÁS Gondolom, nem itt születtél.

GABI Nem, csak egy fél éve vagyok Torontóban.

TAMÁS Egyből kiszúrtam az akcentusodról. 100-ból 99-szer eltalálom! Aki itt született, annak mind van akcentusa. Vagyis majdnem…

LIZI Apa, nagyon büszke rá, hogy itt születtünk, mégis magyar az anyanyelvünk.

TAMÁS Nem nagy ügy. Három éves korukig csak magyarul beszéltünk hozzájuk. Persze angolul is anyanyelvi szinten beszélnek!

GABI Hú, azt irigylem. Nekem vannak még gondjaim a megértéssel. Fél éve vagyok kint, babysitterkedem egy magyar családnál.

LIZI Meddig maradsz?

GABI Az a tervem, hogy még egy félévet itt leszek. Szeptemberben megyek haza.

TAMÁS Az nagyon jó! A Magyar Fesztivál augusztus 19-20-án lesz (Szent István és az új kenyér ünnepén!), arra készülünk az új műsorral. Otthon táncoltál?

GABI Igen, hat éves korom óta folyamatosan néptáncolok.

LIZI Akkor tesó vagy!

TAMÁS No, akkor táncoljunk, Gabi! Mutass valamit, ami a kedvenced, amit a legjobban szeretsz!

LIZI Ha gondolod, van zene is…

GABI Nem, köszi.

Gabi leveszi a kabátját, nekikészül és virtuóz módon "lenyom" egy kalotaszegi legényest. Tamás és Lizi megdöbbenve nézik.

TAMÁS Ez mi volt?

GABI Kalotaszegi legényes.

TAMÁS Azt tudom, a betyár mindenit! Ezt egy legény is megirigyelhetné!

GABI It's cool! Csodálatosan táncolsz!

TAMÁS Valami mást is tudnál mutatni?

Gabi ismét egy "férfi táncot" mutat, halászi verbunkot.

TAMÁS Ühüm. Jó volt ez a...

GABI Halászi.

TAMÁS Az az, halászi verbunk! Női táncot is tudsz?

GABI Persze, csak azt nem szeretem annyira.

TAMÁS Miért nem?

GABI Mert általában unalmas.

TAMÁS Azért mutass valamit, kérlek!

GABI Somogyi ugrós megfelel?

TAMÁS Persze!

GABI Énekkel?

TAMÁS Jaj, de jó, igen! Legalább a hangod is halljuk!

Gabi somogyi ugrást táncol és énekel.

GABI Sárgarépa, petrezselyem
A vénasszony veszedelem…
Alig várom az ördögöt,
hogy elvigye a vén dögöt!

TAMÁS Köszönjük szépen!

GABI Akkor? Jöhetek?

LIZI Persze, holnap délután 4-kor…

TAMÁS Állj, állj! Ezt még nem jelenthetjük ki ilyen egyértelműen. Ma ugye egész nap tart a felvételi. Nagyon ügyes vagy, de nem tudhatjuk, kik jönnek még. Maradjunk annyiban, hogy holnap jelentkezünk! Az elérhetőségeid: e-mail cím, telefonszám már megvannak. Akkor, holnap!

Amikor Gabi kimegy az ajtón, a másik ajtón belép Ágnes és készülődni kezd (terít) a

vacsorához.

LIZI Nagyon ügyes? Most komolyan? Nagyon ügyes?

TAMÁS Igen!

LIZI Apa,ügyes? Ez a lány fantasztikusan táncol!

TAMÁS Igen, igen!

LIZI Akkor miért mondtad neki, hogy…

TAMÁS Ki tudja, hányan jönnek még?

LIZI De apa, négyen jelentkeztek összesen, 10-re itt kellett volna lenniük. Most 11 óra van.

TAMÁS Talán késnek…

LIZI Te szoktad azt mondani, hogy aki késik, az megbízhatatlan. És miért mondtad, hogy egész nap tart a felvételi, amikor megígérted anyának, hogy ebédre otthon leszünk?

TAMÁS Addig még jöhetnek...Jöhet valaki, aki nem csak ügyes, de lány is.

LIZI Apa, ő lány volt!

TAMÁS De nem teljesen (nem egészen)! Erről most ne vitatkozzunk, jó?! Újlaky azt írta, hogy három pár kell az új előadáshoz. Újlaky mellé egy nőre van szükség. Akárhogy számolom, három pár az három férfi és három nő. Ez a lány pedig megmondta, hogy nem szívesen táncol női táncot. Ha pedig valaki nem szívesen csinál valamit, akkor abban nem is lesz jó. Ha nem jön más, akkor szólunk neki. Ha nincsen ló, jó a szamár is.

LIZI Mi van?

TAMÁS Ez egy magyar szólás, még nem hallottad?

LIZI Nem.

TAMÁS Aki korpa közé keveredik, azt megeszik a disznók!

LIZI Mi van?

TAMÁS Lizi, kötöd az ebet a karóhoz!

LIZI Apa, ne kezdd már megint!

TAMÁS Jól van, na! Akármilyen jól is táncolt ez a lány, a legényes nem nőnek való! Nem arra van kitalálva!

Lizi kimegy az ajtón, és bejön a másik ajtón, ahol Ágnes terít.

TAMÁS Makacs! Az alma nem esik messze a fájától!

Tamás kimegy.

2. jelenet: ÚJLAKY ÉRKEZÉSE

Lizi belép, Ágnes ki-be szaladgál, lassan végez a terítéssel, Lizi a telefonját nyomkodja.

ÁGNES Mennyi az idő?

LIZI (angolul) Ten to seven.

ÁGNES Mindjárt itt lesznek…Boros poharak...szalvéta...mi kell még?

Lizi ásít

ÁGNES Lizi, szedd össze magad!

Ágnes nézegeti, telefonjával fotózza, közben Lizi kimegy, bejön egy energiaitallal.

ÁGNES Ha apád meglátja, nagyon mérges lesz, kiveri a kezedből! Tudod, hogy utálja ezeket a...

LIZI Te mondtad, hogy szedjem össze magam.

ÁGNES Jó, csak gyorsan idd meg! Oh, shit! Na, kész! (leül) Valahogy most nem sikerült jól ez a székelykáposzta!

LIZI Mi baja?

ÁGNES Nem tudom, olyan savanyú lett, lehet, hogy kéne bele tenni egy kis cukrot? Hol van Tom?

LIZI Nem t'om!

ÁGNES Jaj, ne most! Megígérte, hogy 7-re itt lesz. Hívd fel!

Lizi hívja Tomot, angolul beszél: Where are you? Mam is very angry! Ok. Fuck! Hurry up!

LIZI Mindjárt itt lesz, azt mondta.

Megérkezik Tamás és Újlaky, Tamás cipeli a nagy bőröndöt.

TAMÁS Hahó! Megjöttünk! Hú, de marha nehéz ez! Gyere Bálint, itt a kis családom! A feleségem, a lányom.

Tamás leteszi a bőröndöt.

ÚJLAKY Jó estét!

ÁGNES Isten hozta! Ágnes, de szólíthat Áginak.

ÚJLAKY Újlaky Bálint.

LIZI Varga Lizi.

Kezet fognak.

TAMÁS Tegeződjetek!

ÁGNES Tegeződjünk, jó! A szobád már készen áll, vacsora után felvisszük a bőröndöt.

ÚJLAKY Köszönöm!

TAMÁS Tom?

ÁGNES Még nincs itthon, de szólt, hogy mindjárt…

Újlaky a táskájában kutat, pálinkát vesz elő.

TAMÁS súgva Mindig késik, elegem van!

ÁGNES Nyugi!

ÚJLAKY Ha megengeditek, ajándékba hoztam ezt a pálinkát.

ÁGNES Jaj, nem kellett volna!

TAMÁS Szilva?

ÚJLAKY Igen. Saját készítésű!

TAMÁS Házi, az jó! Te csináltad?

ÚJLAKY Édesapám, de én is segítettem.

ÁGNES Na, akkor foglalj helyet, biztosan fáradt vagy!

ÚJLAKY Igen, kicsit.

TAMÁS Persze, hogy fáradt, átrepült egy óceánt, és éhes is!

ÚJLAKY (Ágneshez) A kezemet megmoshatom? A mosdót hol találom?

ÁGNES Jaj, hát persze! Erre, itt van, jobbra A gombokkal vigyázz, a zöld tisztít, piros öblít.

ÚJLAKY Majd ügyeskedem.

Újlaky a mosdóban, Vargáék suttogva.

TAMÁS Hol van ez a gyerek! Szíjat hasítok a…

LIZI Jaj, apa, hagyd már ezeket a durva magyar szólásokat.

ÁGNES Tamás, most ne húzd fel magad! Töltsél már welcome drink-et

TAMÁS Áldomás, Ágikám, áldomás!

Tamás tölt mindenkinek a pálinkából, Újlaky kijön a mosdóból.

TAMÁS No, akkor kóstoljuk meg! Isten hozott...

Éppen emelik poharaikat, amikor belép Tom.

TOM Bocsánat!

TAMÁS Pont jókor!

TOM Tom Varga! Szia!

ÚJLAKY Újlaky Bálint!

Tamás tölt Tomnak is.

TAMÁS Isten hozott minálunk!

ÁGNES Isten hozott!

ÚJLAKY Egészségetekre!

TAMÁS Egészségetekre!

Mindenki iszik, Újlaky és Lizi egymásra néz, koccintanak, isznak.

ÁGNES Akkor hozom is a székelykáposztát. Szereted?

ÚJLAKY Ja, igen, persze!

Ágnes és Lizi kimennek.

TAMÁS Még egyet?

ÚJLAKY Igen, belefér.

Tamás tölt Újlakynak és magának.

ÚJLAKY Tom?

TAMÁS Neki elég volt!

TOM Most büntetésben vagyok!

ÚJLAKY Jaj, miattam aztán tényleg ne! Ha dolgod volt, hát dolgod volt. Persze nem akarok beleszólni!

TAMÁS Utálom a késést!

Megjön Ágnes a káposztával, Lizi hozza a kenyeret. Tamás feláll, tósztot mond!

TAMÁS Örülünk, hogy elfogadtad a meghívásunk! Igyunk a találkozásra, a táncra!

ÁGNES Tamás, óvatosan azzal a pálinkával!

TAMÁS Kettőt azért bírok még!

ÁGNES Fehér kenyér, én sütöttem. Itt nem lehet olyan igazi magyaros fehér kenyeret kapni! Jaj, és a tejföl! Hozom! Sajnos az sem teljesen olyan mint odahaza.

TAMÁS Ezek nem csinálnak tejfölt, az itt nincs, de Ágnes ezt is megoldja!

Szednek, esznek.

ÁGNES Jó étvágyat!

MINDENKI Jó étvágyat!

ÁGNES Ízlik?

ÚJLAKY Nagyon finom! *(Lizihez:)* Te nem eszel káposztát?

TAMÁS Fogyókúrázik!

LIZI Este hat után csak gyümölcsöt eszek!

ÚJLAKY Pedig nem kéne fogynod, úgy értem, egyáltalán nem vagy…dagi.

ÁGNES Olyan, mint otthon?

ÚJLAKY Tessék?

ÁGNES A káposzta?

ÚJLAKY Igen, igen olyan!

Csend, esznek.

ÚJLAKY Szép ez a lakás!

ÁGNES Köszi!

ÚJLAKY A fürdőben kicsit összezavarodtam Nagyon modern!

ÁGNES A fürdőszoba a mániám, ez igaz! Az egyik mániám, a másik meg a Közösségi Ház!

ÚJLAKY Te vagy a Közösségi Ház...

TAMÁS ...az igazgatója, a lelke.Ott fogunk próbálni, ott lesz a fesztivál, a fellépés.

ÁGNES A fesztivál is a Közösségi Ház köré épül. Így tudtam pályázni.

ÚJLAKY Te írtad a pályázatot?

TAMÁS Nagyon büszke vagyok Ágira, az összes pályázatunkat ő írja, és mindig nyer!

ÁGNES Nem mindig!

TAMÁS 10-ből 9szer. (A jó asszony a ház koronája!)

ÁGNES A torontói önkormányzathoz pályáztam, remélem, most is nyerünk!

ÚJLAKY Reméled? Még nem dőlt el?

ÁGNES A napokban derül ki a végeredmény. Ha megkapjuk a pénzt, akkor jut mindenre. Olyan lesz ez a magyar fesztivál, hogy évekig emlegetni fogják, még Torontóban is.

TAMÁS Nyugodj meg, Öcsém!

ÁGNES A te tiszteletdíjad már megvan, az egy külön pályázat!

TAMÁS Egyébként te meg tudsz otthon élni a táncból?

ÚJLAKY Nagyjából. Nem halok éhen.

TAMÁS Szerencsés vagy, hogy a táncból élsz. Fiatalon én is ezt terveztem, de itt nem lehet megélni a magyar táncból, ezért lettem villanyszerelő.

ÁGNES Táncos vagy te igazából.

TAMÁS Az! Ma már nélkülem is működik a vállalkozás, én meg élhetek a szerelmemnek...

ÁGNES ...a táncnak.

TAMÁS És hogy tervezed a holnapot? Próbálnál máris, vagy még kicsit pihennél?

ÚJLAKY Úgy gondoltam, hogy holnap rögtön csapjunk bele, nincs sok időnk. Egy kis ismerkedés, bemelegítés. Hallottam, hogy már tanultatok ezt-azt...

TAMÁS Így is lehet mondani.

ÚJLAKY Aztán meglátjuk, hogyan veszitek az akadályokat.

TAMÁS Nézd, 10 éves korom óta táncolok, 30 éves a Rezeda, szóval ne félj, tudunk ezt-azt... Szereztünk egy új lányt, ahogy kérted!

ÚJLAKY Táncolt már korábban?

TAMÁS Ja, ja, ügyes. Gyerekkora óta táncol.

ÚJLAKY Az jó. Attól féltem volna, ha kezdő és most kell vele elkezdeni az alapokat.

TAMÁS Nem, nem!

LIZI Hát nem kezdő, az biztos…

ÁGNES Tényleg Bálint, te mikor kezdtél táncolni?

ÚJLAKY Őszinte leszek, én kiskoromban nagyon dagi voltam.

LIZI Milyen?

ÚJLAKY Dagi!

ÁGNES Dagadt.

TOM Plus size!

TAMÁS Kövér, Lizi.

LIZI Ja!

ÚJLAKY Édesanyám arra gondolt, hogy valami sporttal kéne ezt a túlsúlyt ledolgozni. Próbálkozott mindenfélével: de én csak focizni akartam, mint mindenki.

TOM Ja, a híres magyar foci!

Tom és Újlaky röhög, Tamás elkomorul, Tom észreveszi.

TOM Csak vicceltem!

ÚJLAKY Aztán karatéztam, teniszeztem. Végül aztán a suliban elkezdtem néptáncolni, a tanár jó fej volt, jó kis csapat alakult, mentünk fellépni, élveztem, szóval a néptánc volt a sport, amit igazán megszerettem.

LIZI Fura elképzelni, hogy kövér voltál! Én nem fogyok a tánctól!

ÚJLAKY Nincs is miből fogynod, én tényleg dagi voltam!

ÁGNES Még egy kicsit?

ÚJLAKY Finom volt, de elég lesz, köszönöm!

TAMÁS Nehogy elhízzon, nem azért jött! Csak vicc volt! Még egyet?

ÁGNES Biztosan fáradt vagy, lepihennél. Megmutatom a szobádat!

TAMÁS Várj, várj Ágikám! Csak egy perc! Tom, mutasd meg a csapásolást, amit legutóbb tanultunk!

TOM Now?

LIZI Yes!

TAMÁS Igen, most! Gyerünk!

Tom kelletlenül feláll, de aztán kőkeményen megmutatja: szatmári verbunk.

TAMÁS Ez az!

Újlaky pálinkát tölt Tomnak, Tom ránéz az apjára, lehúzza a pálinkát. Újlaky énekelni és táncolni kezd.

ÚJLAKY „Én voltam az apámnak a legkedvesebb fia,
mer’ engem a szerelem tanított a csókra/ jóra,
mer engem a szerelem vitt bele a rosszba.
Elkurjantom magamat a nagyiványi pusztán,
hogy hallja meg az a lány a maga udvarán.”

Tom és Újlaky szatmárit táncolnak. Ágnes és Lizi táncolva lepakolják az asztalt, Tamás az asztalon üti a ritmust, énekel, aztán a lányával maga is táncol. Amikor vége az éneknek, kimennek az ebédlő ajtaján.

3. jelenet: ANYAI INTELMEK

(időmúlás)

A tánc alatt bejön Gabi a próbaterembe, leül. Középső ajtón bejön Ágnes. Gabi énekel, Ágnes a bőrönddel táncol.

GABI „Édesanyám gyengén nevelt engemet
mégse tudja az én bús életemet
mert ha tudná az én bús életemet
éjjel-nappal sírathatna engemet”

ÁGNES Egy nőnek (kell, hogy) legyen tartása! Nem lehet könnyen kapható. A férfinak szüksége van arra, hogy hódítson. Már egy igazi férfinak! Az kell neki, amiért küzdeni kell! Ne add magad könnyen! Ne rögtön! Hadd pedálozzon, hadd dolgozzon meg, még egy csókért is!

csujogatás:

“Tudtam én azt, tudom is,
hogy a leány mind hamis.
(Ej) mikor imádkozik is,
Legényt kíván akkor is.”

4. jelenet: ELSŐ PRÓBA

Az első próba Újlakyval. A próbaterembe bejön Újlaky, Tom és Tamás, aztán megérkezik Ágnes és Lizi is.

ÚJLAKY Szeretettel köszöntök mindenkit az első próbán! Vágjunk is bele. Bemelegítésként egy kis szatmári csárdás.

Körben táncolnak.

ÚJLAKY Most figyelj! *(Figurát mutat.)*
ÁGNES Ezt meg tudnád mutatni még egyszer?
ÚJLAKY És a vezényszó hozzá: csiribú-csiribá!

Újlaky a csiribi-csiribá mozdulatos táncot tanítja, mindenki élvezi, Tamás furcsán reagál. Újlaky, a kezdeti feszültséget oldandó, egy kalotaszegi kendőt és egy kalapot vesz elő.

ÚJLAKY Ezt nektek hoztam. Az előadásban is használhatjuk majd.

Ágnes teljes ámulatban a kendő láttán, Tamás mérsékeltebb lelkesedéssel próbálgatja a kalapot.

ÁGNES Jaj, ez gyönyörű! Egy vagyonba kerülhetett, kifizetjük természetesen.
ÚJLAKY Dehogy, ajándékba hoztam.
TAMÁS Ezek szerint kalotaszegi lakodalmasra gondoltál.
ÚJLAKY Az az igazság, hogy lakodalmast még sosem koreografáltam, valahogy ez elkerült eddig, ezért is örültem nagyon, amikor írtad, hogy lakodalmast

szeretnétek.

ÁGNES Igen, a pályázatba is ezt írtuk.

ÚJLAKY Mindenképp szeretnék kalotaszegi elemeket is beépíteni a koreográfiába.

TAMÁS Elemeket? Ezt hogy érted? Most kalotaszegi vagy nem?

ÚJLAKY Is-is. Ez kortárs koreográfia, nem ragaszkodnunk szigorúan egyféle lakodalmashoz, inkább egy újraértelmezett koreográfiát szeretnék!

TAMÁS Hm. Mi Hagyományos lakodalmast szeretnénk! Nem akarom megkötni a kezed, hogy kalotaszegi, vagy szatmári, de hát ne táncoljunk már szatmári táncot kalotaszegi ruhában. Ne csináljunk már katyvaszt!

ÚJLAKY Ez nem katyvasz!

TAMÁS Figyelj, mi mindig autentikus táncot táncolunk!

ÚJLAKY Figyelj, ez is a hagyományos néptáncra épül, de közben új utakat keresünk. A magyar néptánc egy csodálatosan gazdag nyelv, amivel bármit el lehet mesélni.

ÁGNES Ez inkább olyan táncszínház, nem? De mi nem vagyunk színészek!

ÚJLAKY Nem színészkedésről van szó, a tánccal mesélünk: ritmussal, mozdulatokkal, a dinamikával, megtorpanásokkal, lendülettel…

Újlaky az utolsó szövege alatt már mozog, táncol…elindul a zene is (hagyományos legényes még)

ÚJLAKY ...ahogy közeledünk és távolodunk egymástól…

Zene: lírai furulya.
Magához rántja Lizit, vele demonstrálja a közeledést, távolodást…

ÚJLAKY Eltáncolunk egy lakodalmat, két ember összeköti az életét.
A menyasszony és a vőlegény, tele izgalommal, félelemmel, boldogsággal,

bizonytalansággal...

Zenei váltás: legényes. Lizi is legényest táncol, ahogy követi Újlakyt, Tamás vészjóslóan közeledik (leállítaná, de Újlaky őt is belerakja a táncba).

ÚJLAKY Aztán az örömapa (felteszi a kalapot), mardossa a féltékenység, de erősnek mutatja magát. Az anya (Gabinak adja a kendőt, aki felteszi Ágnes fejére) aggódik, közben örül, mert a lánya boldog...a fiatalok tisztelik a szülőket, de másképp akarnak élni, szabadulni a régiből, valami újat kezdeni….

Új zene indul. Újlaky beforgatja Tomot, körbetáncolják Tamást legényessel, Ágnes és Gabi forognak, egy ponton Gabi otthagyja Ágnest és középre pattan, ő is beszáll a legényesbe, végül már csak Gabi táncol, a többiek nézik, Gabi lezárja.

ÚJLAKY ...és ez mind - mind tánc., tánc, tánc!

TAMÁS Én értem, de ezt egy hagyományos kalotaszegi lakodalmasba is bele lehet tenni.

ÚJLAKY Igen, de én valami újat szeretnék, nem leutánozni a régit. Kimaxolni a lakodalmast!

TAMÁS Tessék?

ÚJLAKY Kihozni belőle a maximumot. Jó táncosok vagytok, hidd el, izgalmas lesz!

ÁGNES Érdekesnek tűnik!

TAMÁS Hát, kíváncsian várom, mi lesz ebből! (Hátat fordít és ellép kettőt.)

ÁGNES Mi mit fogunk táncolni?

ÚJLAKY Úgy gondoltam, ti lennétek Tamással a menyasszony szülei, Lizi táncolja a menyasszonyt, én a vőlegényt, Gabi és Tom pedig több szerepet

is táncolnak majd.

TAMÁS Figyelj, én nem szeretnék semmi jónak az elrontója lenni, de azt ne felejtsük el, hogy ez egy MAGYAR fesztivál lesz, a Rezeda pedig egy MAGYAR néptáncegyüttes.

ÚJLAKY Én meg aztán tényleg MAGYAR koreográfus vagyok, nem kanadai.

TAMÁS Persze, persze!

5. jelenet: PÁRHUZAMOS TELEFONBESZÉLGETÉSEK

Két jelenet indul el párhuzamosan: az egyik a próbateremben zajlik, a másik az ebédlőben. Tamás a Nemzeti Táncszínház igazgatójával, Újlaky a Duna Táncegyüttes vezetőjével beszél telefonon.

TAMÁS Szia Péter! Zavarhatlak röviden? Egy táncos-koreográfus felől érdeklődnék, te biztosan ismered: Újlaky Bálint…(szünet...) Igen, igen! Ő jött most hozzánk, tudod...meséltem már neked, a Rezeda 30 éves, lesz ez a fesztivál… (szünet...) igen, új előadás készül és ez a srác... szóval a Hagyományok Házából ajánlották, és….(szünet...) Igen? Harangozó díjas? Ilyen fiatalon megkapta? Aha. Mit gondolsz róla?

ÚJLAKY Szevasz Zsoltikám, csak röviden, mert tudod Kanadában vagyok! Igen, igen, minden rendben, csak tanácsot szeretnék kérni. Beszéltünk már a Tamásról, mondtad, hogy ismered régről. Az a helyzet, hogy nem tudom, mit csináljak, mert úgy látom, hogy nagyon merev a fickó. Valahogy sehogy se tetszik neki, amit mondok, folyamatosan jön a hagyománnyal, húzza a száját, olyan, mintha soha nem hallott volna még kortárs néptáncról...

TAMÁS Értem, örökös aranysarkantyús táncos, a népművészet ifjú mestere. Jó, jó, de te láttál már tőle valamit?... (szünet...) Ühüm. Szolnokit

is, Zalait is megnyerte, nívódíj… (szünet…) (Az Államiban és a Dunában is)... ezek szerint nagyon fut vele a szekér... Értem, szóval jó a srác. Nem, nem, semmi gond, csak így elsőre nekem olyan lila ködösnek tűnt, furákat mondott... (szünet…) áhh, biztos csak félreértettem.

ÚJLAKY Félreértett? De hát világosan elmagyaráztam neki, és a felesége meg a lánya értették, nagyon lelkesek voltak, jöttek velem.

TAMÁS Jó, lehet, hogy túlreagálom, de a srác is túltolta. Oké, hogy ő most odahaza az ügyeletes kedvenc, de azért ne legyen már ekkora az arca!

ÚJLAKY Oké, hogy ő a megrendelő, de akkor minek hív meg engem, ha nem kíváncsi rám?

TAMÁS Fogalma sincs róla, hogy idekint mire kíváncsiak az emberek!

ÚJLAKY Fogalma sincs róla, mennyit fejlődött a szakma az elmúlt 30 évben!

TAMÁS Küldjem el?

ÚJLAKY Hagyjam itt?

TAMÁS Nem, nem, majd kiegyezünk valahogy.

ÚJLAKY Ne hülyéskedj! Nem szokásom ilyen könnyen feladni!

TAMÁS Igazad van, ez lesz a legjobb! Így van, megpróbálom! Köszi, Péter! Jó, jó! Szia, szia!

ÚJLAKY Ez az! Ez eszembe se jutott, de jó, hogy mondod! Ez a megoldás! Igen! Persze, szaladj csak! Szia Zsoltikám és kösz!

6. jelenet: FÉLTÉKENYSÉG

Újlaky és Lizi kettesben próbálnak, táncolnak: a "vetkőzős" tánc elemeit. Láthatóan működik az összhang, jól érzik magukat, flörtölnek. Tamás bejön, a háttérből figyeli a próbát, Újlaky és Lizi nem veszik őt észre (Tamás kukkol). Tamás hangosan tapsolni kezd, a pár szétrebben, a zene leáll.

TAMÁS Szép! Szép! *(tapsol)*

ÚJLAKY Jaj, a szívbajt hozod rám! Nem vettem észre, hogy itt vagy.

TAMÁS Jó, érdekes, csak…

ÚJLAKY Igen?

TAMÁS Az a lezárás…

ÚJLAKY Igen?

TAMÁS Megmutatnád újra?

ÚJLAKY Erre gondolsz? (mutatja)

TAMÁS Igen. Ne haragudj, de ez így nincs lezárva. Rendesen ezt így zárjuk le! *(Mutatja.)*

ÚJLAKY Nem értem. Mi a baj ezzel? Te így zársz le, én meg így zárom le. Ezzel mi a bajod?

TAMÁS Az a bajom, hogy én ilyen lezárást még a büdös életben nem láttam.

ÚJLAKY De, most láttad!

TAMÁS De ez mi? Na és az a keresztlépés...

ÚJLAKY Azzal meg mi a baj?

TAMÁS Nem férfias. Olyan, mint egy mátyáskorabeli lötyögés. Nincs benne erő, nincs benne férfivirtus. Bocs, hogy ezt mondom, de olyan buzis.

ÚJLAKY Mi a bajod, Tamás? Mit akarsz?

TAMÁS Én csak azt akarom, hogy néptáncoljatok! De nem értem, hogy ez mi!

ÚJLAKY Ez néptánc és színház!

TAMÁS Figyelj, te nem egy színházban vagy, hanem a Rezeda Néptáncegyüttesben!

ÚJLAKY Egy 30 éves jubileumra készülünk, azt szeretnénk, hogy minél több embert elvarázsoljunk a tánccal, nem? A Rezedában van egy nagyon erős alap, amit te raktál le. Én tisztelem, becsülöm, de azért hívtál ide, hogy segítsek. Miben tudok segíteni? A megújulásban tudok segíteni.

TAMÁS Igen, de ez az irány…

ÚJLAKY Igen?

TAMÁS Ez teljesen szembe megy azzal, amit eddig építettem. Nekem fontos a tiszta forrás. A tisztaság! Ez meg valami zavaros víz.

ÚJLAKY Nem tudom, hogy te eddig milyen irányba haladtál, de az utóbbi időben, ha jól tudom, rosszul mentek a dolgok.

TAMÁS Ez túlzás!

ÚJLAKY Miért mentek el az emberek a Rezedából? Miért nem jöttek újak? Miért van egyre kevesebb néző?

TAMÁS Te nem ismered az itteni helyzetet, fogalmad sincs, hogy egy Kanadában élő magyarnak mire van szüksége.

Bejön Ágnes, csend.

ÁGNES Hello! Folytassátok csak, nem akarok zavarni!

ÚJLAKY Szia Ágnes! Csak egyet kérek Tamás, légy egy picit türelmesebb, ne zárkózz el az újtól. Lehet, hogy most még furcsállod, de várd ki a végét! Adjál nekem időt!

TAMÁS Nem is arról van szó, csak hát, nekem, mint művészeti vezetőnek kötelességem szólni, ha a dolgok rossz irányba haladnak.

ÁGNES Mi a baj?

ÚJLAKY Semmi, hagyjuk!

Bejön Gabi és Tom.

.

GABI Sziasztok!

TOM Hello!

ÁGNES Sziasztok.

TAMÁS Jó, hogy itt vagytok! Tessék, mondjátok meg nekem, hogy ez egy lezárás vagy ez egy lezárás? *(mutatja)* Na, melyik a lezárás?

ÁGNES Mindkettő, nem?

TAMÁS Jó. De melyik a férfiasabb? Ez így egyenesen, vagy így keresztbe?

GABI Nekem így is, úgy is tetszik, attól függ, hogyan csinálod!

TOM Szerintem az eredeti sokkal férfiasabb! Az egyenes…(mutatja)

ÁGNES Nem értem, hogy miért kell ezen veszekedni.

TAMÁS Miért kell? Mert még én vagyok a Rezeda művészeti vezetője! Ez az eredeti, az autentikus! Ez a hagyomány, amit ápolni kell!

ÚJLAKY A hagyomány nem beteg, nem kell ápolni!

TAMÁS Hahaha! Viccnek jó!

GABI Ez jó! Figyelj, Tamás…

TAMÁS Te ne szólj ebbe bele!

ÚJLAKY Nézd, én nem hagyományőrző vagyok, én egy hús-vér, lüktető, mai történetet akarok elmesélni!

TAMÁS Ja, a lüktetés az megvan, azt látom!

ÁGNES Tamás, ne húzd fel magad, a vérnyomásod!

TAMÁS Hagyjál, semmi bajom!

LIZI Akkor most, hogy legyen?

TOM Hát egyenesen!

GABI Vagy keresztbe!

Csend.

ÁGNES Szerintem még mindig Bálint a koreográfus, nem igaz?

TAMÁS Igen, még Bálint!

ÚJLAKY Amíg még én vagyok a koreográfus, addig itt keresztlépés lesz! Kezdjük! Zenét! Három és…

Tamás és Ágnes kimennek, a többiek táncolni kezdenek.

- SZÜNET -

7. jelenet: HÁZASTÁRSI VITA

ÁGNES Reggeli mosoly? (Morning smile?)

TAMÁS Ne, ne, ne. Most nincs kedvem mosolyogni!

ÁGNES Még mindig haragszol? Lépjél már túl rajta! Semmi az egész!

TAMÁS Semmi.

ÁGNES Beszéljétek meg! Juice?

TAMÁS Juice? Nem, nem kérek!

ÁGNES Pedig jót tenne, ha...

TAMÁS Leülnél és csöndben maradnál.

ÁGNES Tamás, ne csináld már! Ezt meg kell beszélnetek!

TAMÁS Mit? Mit beszéljek meg vele?

ÁGNES Figyelj, csinálja úgy, ahogy…

TAMÁS ...ahogy kell.

ÁGNES ...ahogy ő akarja!

TAMÁS Te kivel vagy?

ÁGNES Hogyhogy kivel? Veled vagyok, veled! De te is tudod, hogy “Two pipers cannot get on in one tavern” (Két dudás egy csárdában nem fér meg!)

TAMÁS Két dudás...tudom, tudom! Nobody can slip out of his own skin. (De senki sem tud kibújni a saját bőréből!)

Ágnes Tamás ölébe ül.

ÁGNES Neked van igazad, de lehet, hogy ez a furaság tényleg jobban tetszik a fiataloknak!

TAMÁS Mi? Ez a kificamodott tingli tangli?

ÁGNES Igen, you’re right, kicsit szokatlan, de hátha ezen múlik, hátha így

csábíthatunk be néhány fiatalt a Rezedába! Gondolj bele, ha lenne 5-6 pár, vagy 10, mint régen, akkor megcsinálhatnád a Kalotaszegi...

TAMÁS Stop it! Most hagyd abba! Nekem ilyen áron nem kell. Te nem hiszel abban, hogy tiszta, eredeti néptánccal meg lehet győzni az embereket?

ÁGNES I don't know!

TAMÁS Ha nem tudod, akkor miért szólsz bele?

ÁGNES Csak arra gondoltam, ha már meghívtuk, ha már keresztül utazta a fél világot, akkor hagyjuk, hogy csinálja úgy, ahogy...

TAMÁS ...ahogy kell!

ÁGNES Hagyjuk, hogy kibontakozzon, hogy megmutassa, mit tud.

TAMÁS Hagyjuk, hogy felforgasson mindent?

ÁGNES Csiribú-csiribá! (Mutatja a mozdulatot.)

TAMÁS Neked ez tetszik?

ÁGNES Most miért? Bálint nagyon jól táncol, ezt el kell ismerned!

TAMÁS Vonzó férfi, csábító! Látom én, hogy néz rá a Lizi is.

ÁGNES Jaj!

TAMÁS Láttam én már karón varjút!

ÁGNES Tudom, és nem most jöttél le a falvédőről…

TAMÁS Hát nem!

ÁGNES Most az a bajod, hogy fiatalabb nálad? Hogy jobban bírja?

TAMÁS Ja, én már nem bírom a tempót, mi? Én csak egy vén trottyos vagyok!

ÁGNES Miről beszélsz?

TAMÁS Nem elég, hogy a lányomat elszédíti, a fiamat összezavarja, még te is elkezded csorgatni a nyálad...

ÁGNES You're totally crazy!

TAMÁS Jó, hogy rá nem veted magad!

ÁGNES Na, jó! Stop it!

Ágnes kimenne, de Tamás megfogja.

TAMÁS Ne haragudj!

ÁGNES Te hallod, amit mondasz?

TAMÁS Sorry, ez túlzás volt!

ÁGNES Sokkal többet látsz bele, mint ami valójában van. Idejött, csinál egy műsort, letáncoljuk, aztán elmegy. Ennyi. Semmi sem változik! Ha nem tetszik neked, amit csinál, akkor már másnap elfelejtheted, ahogy elutazik.

TAMÁS És te elfelejted?

ÁGNES Abban biztos lehetsz! Egy perc alatt!

TAMÁS És Lizi?

ÁGNES Ő majd egy hétig sír utána, vagy kettőig.

TAMÁS Elrabolja a lányom is!

ÁGNES Every wonder lasts three days! (Minden csoda három napig tart.)

TAMÁS Exactly! Jó, megpróbálom visszafogni magam. Nem szólok bele, csak akkor, ha...

ÁGNES Mikor?

TAMÁS Semmikor!

ÁGNES Promise me!

TAMÁS Esküdözni azért nem fogok!

8. jelenet: ANYAI INTELMEK

Ágnes az ebédlőben ül a széken.

ÁGNES A tánc, az mindig rátesz egy lapáttal, egy jó nagy lapáttal! Együtt pörögni, repülni, érezni az erős férfi kezét a derekadon...értem én!

Nehogy azt hidd, hogy engem már csak a székelykáposzta tud izgalomba hozni! Én is voltam 18, tudom, milyen érzés! Az ember úgy érzi, hogy bármire képes,hogy semmi más nem számít! Ez normális! Absolutely normal! De tudni kell megtorpanni!

Csujogatás.

"Én is voltam, mikor voltam,
Leányok közt rózsa voltam,
De most vagyok egy gyászvirág,
Reám unt az egész világ."

Ágnes szövege alatt lassan bejön a próbaterembe Gabi és Tom, aztán Tamás, végül Lizi és Újlaky népviseletben, beállnak egy képbe. A szöveg végén Ágnes is beáll a képbe.

9. jelenet: VETKŐZŐS

Lizi nagyon izgatott.

LIZI Két napja keményen próbálunk. Most szeretnénk megmutatni nektek, hogy hol tartunk.

TAMÁS Lássuk! Gyerünk!

LIZI Csak annyit akarok még előtte mondani, hogy amit most látni fogtok, az az én ötletem volt, persze Bálinttal együtt csináltuk meg.

ÁGNES Na, nézz oda, a lányunk már koreografál is! Mit szólsz?

TAMÁS Kíváncsian várom!

LIZI Nem, én csak...igazából tényleg csak az alapötlet az enyém, Bálint rakta össze.

TOM Most mutattok végre valamit, vagy csak dumáltok?

BÁLINT Kezdjük!

Lizi és Újlaky eltáncolják a "vetkőzős" táncot. Amikor a táncnak vége, Tamás némán nézi őket. Zavartság. Tamás felveszi a földről a kalapot és kimegy.

ÁGNES Nahát! Ez nagyon….nagyon...érdekes. Folytassátok nyugodtan a próbát!

.

Ágnes kimegy Tamás után.

10. jelenet: TESTVÉRÜTKÖZÉS

Zavartság. Újlaky megrázza magát.

ÚJLAKY Szerintem is folytassuk!

Gabi és Újlaky összeszedik a ruhákat, Gabi segít felöltözni Lizinek!

GABI Nagyon jó volt, szerintem eddig ez volt a legjobb! Néztem anyukád arcát, szerintem neki is tetszett. Igaz, Tom? (Tom nem reagál). Jó lesz!

ÚJLAKY Lizi, jól vagy?

LIZI Igen.

ÚJLAKY Tom, Gabi, gyertek! Mutatom, hogy megyünk tovább. A menyasszony tánc utáni részét nézzük meg! Külön-külön megnézzük az elemeket, aztán összefűzzük őket. Első elem, Tom figyelj, te kezded! Álltok egymással szemben a csajjal, és akkor te indítod: lemegyünk pumába, így, aztán közeledsz a csaj felé, körbesompolygod és finoman megérinted a karját,

a csipőjét, a lábát, ő pedig reagál erre, így...nem durván, de férfiasan…így pumázunk...

Tom ímmel-ámmal követi Újlaky instrukcióit.

ÚJLAKY Aztán szemben álltok és nézd, mutatjuk...jön egy ilyen gyimesi őrület… forgás... egy, két, há... egy...két...há..., aztán átbújás, így…. ez meg van neked is, igaz?

Tom és Gabi csinálják, de kicsit lemaradnak a tempóról.

ÚJLAKY Ez az! Elsőre sikerült! Most figyeljetek, ez egy új elem, ezt most találtam ki, még Lizinek se mutattam. Van egy ilyen leskelődős mozdulat, egy-két-há, egy-két há, aztán forgás és közben emeled a csajt, így dobigálod! Na, akkor próbáljuk újra. Tom, Gabi készen vagytok? Rajta!

Újlaky és Lizi elkezdik, Gabi is kezdené, de Tom meg se mozdul, karba tett kézzel nézi a húgát és Újlakyt, akik belefeledkeznek a táncba és egymásba, nem is állnak meg, amikor vége a bemutatott elemnek. Aztán hirtelen észbe kapnak, Újlaky észreveszi, hogy Tom nem csinálja, hanem mereven nézi őket, zavarba jön.

ÚJLAKY Valami baj van?

Tom csak nézi őket, majd szétveti az ideg, de nem szól.

ÚJLAKY Megmutassuk még egyszer?

Csend.

ÚJLAKY Figyelj, szólj, ha nem érted…

TOM De nagyon is értem. Most már mindent értek!

LIZI Mi bajod van?

Tom innen kezdve angolul beszél és Lizi is angolul válaszol rá. Újlaky próbál kívül maradni a feszültségen, kilép a tesók közül.

TOM Mi bajom? Ezt most komolyan kérdezed? Ne nézz hülyének, látom, hogy mi folyik itt.

LIZI Hülye vagy!

TOM Elárulod miatta az egész családod! Bemásztál már az ágyába?

LIZI Fuck you!

TOM Fuck you too!

11. jelenet: ÉN ISTENEM TÉGY EGY CSODÁT

Tamás visszajön, kezében egy népi furulya.

ÚJLAKY Na, jó, akkor mára befejeztük. Vége a próbának!

TAMÁS Nem, nem! Csak most kezdjük el! *(a zenészhez.)* Tudsz rajta játszani, nem? Majd szólok. *(Lizihez, Tomhoz:)* Akkor most kimaxoljuk a kalotaszegi lakodalmast! Lizi, Tom! Gyerünk!

Tom azonnal ugrik, Lizi zavarban. Újlaky a háttérbe húzódik, mert látja, hogy Tamással most nem lehet beszélni.

TAMÁS A kalotaszegit, a párost!

LIZI Nincs most kedvem!

TAMÁS Lizi, odaállsz és csinálod! Gyerünk, ez csak ismétlés! *(a zenészhez:)* Kísérj! Három és…

Tamás énekel. Újlaky int a zenésznek, hogy nyomja, a zenész furulyázni kezd, kíséri Tamást. Lizi és Tom táncolnak, Lizi kelletlenül.

TAMÁS Én istenem tégy egy csodát,
változtasd borrá a Tiszát,
Ha a Tisza...
Álljunk meg! Lizi, mit csinálsz?

LIZI A koreográfiát!

TAMÁS Hogy mozogsz? (Ne úgy mozogj, mint aki beszart!)

LIZI Mondtam már, hogy nincs kedvem!

TAMÁS Táncoljuk már el egyszer normálisan, az Istenért!

TOM Gyere, csak egyszer!

Tom és Lizi visszaállnak kezdésre

TAMÁS Egy kis mosoly, tekintet össze! Három és..

Lizi elrontja.

TAMÁS Én istenem, tégy egy csodát, változtasd borrá a Tiszát, Ez az! Ha a Tisza borból volna, az...

Lizi megint elrontja.

TAMÁS Álljunk meg!

TOM Kicsit figyelj már oda, légyszíves. Apa már harmadszor fog

belekezdeni! Egyszer kell megcsinálni rendesen! Egyszer!

LIZI Az előbb is ezt mondtátok!

TOM Rendesen!

TAMÁS Tekintet össze! Három és...

Tamás most már nagyon hangosan és agresszíven énekel, kezével és lábával is veri a ritmust. Lizi nem csinálja rendesen.

TAMÁS Én istenem tégy most csodát, változtasd borrá a Tiszát…

Tom durván ellöki őt, Tamás ordít.

TAMÁS Mi volt ez? Mit csináltál? Hogy merted meglökni? A testvéredet?

TOM Bocsánat!

TAMÁS Tánc közben? Meglököd a testvéredet? Tánc közben? Egy nőt?

TOM De apa, ő nem hajlandó…

TAMÁS Takarodj kifelé! Nem hallod? Takarodj kifelé!

Tamás nem mozdul, feszült, hosszú csend.

ÁGNES Megkaptuk a pénzt a torontói önkormányzattól, a teljes összeget! Mindenre lesz pénzt! Értitek? Az új műsornak nagyot kell szólnia!

Mindenki némán áll.

ÁGNES Most mi van?

ZENE

Tamás kiviharzik, Ágnes értetlenül áll. Ágnes Tamás után megy. Újlaky is elindul kifelé, Lizi megfogja a karját, de Újlaky lerázza és kimegy. Gabi tanácstalanul ott marad.

GABI Mi bajotok van? Nem értem. Hogy lesz ebből előadás? Én táncolni szeretnék! Miért kell folyton veszekedni?

Tom és Lizi nem válaszolnak, Gabi kimegy.

12. jelenet: TOM ÉS LIZI

Lizi a földön ül.

TOM Lizi, gyere már!

ZENE

Tom tánccal próbálja kiengesztelni, játékkal feloldani Lizit. Nem megy. Lizi felül az asztalhoz. Tom nem adja fel. Disco táncos hülyéskedés. Lizi nem reagál. Tom kimegy, bejön a kalapban, spanyolosan táncol, ez sem jön be Lizinek. Lizi az asztalon lévő virággal játszik. Tom kimegy, bejön, fején a kendő. Lizi elveszi a kendőt, egy pillanatra úgy tűnik, hogy a fejére teszi, de aztán mégse. Lizi a kendővel kortárs táncot táncol, Tom felveszi a kalapot, ő abban autentikusat táncol. A tánc végén Lizi fején a kendő, Tom fején a kalap.

A tánc után a két testvért játszó táncos fordul a nézőkhöz, kezükben a kalappal és a kendővel, és a következő kérdések mentén kapcsolatot teremtenek a nézőkkel: Mit csináljak ezzel a kalappal / kendővel? Most mi legyen, mit kezdjek vele? Mi dolgom van ezzel?

Valójában arról szól ez a kinyitás, hogy a két fiatal (Varga Tamás két gyereke) próbálja megérteni, mit kezdjen a szülőktől kapott örökséggel, a hagyományok tiszteletével, a hagyományok megélésével. A kérdésekre adott válaszok és az azokból következő újabb kérdések végül elvezetnek ahhoz, hogy a szereplők eldöntik, mit is csináljanak az adott tárggyal...egy idő után belépnek a térbe a szülők is - ők továbblendíthetik a vitát, új szempontokat hozhatnak be…és le is zárhatják a játékot.

A színházi játék vezetője / moderátora "átköt" a szerepen kívüli, kisebb csoportos drámamunkához: "Láttátok-hallottátok, hogy a szereplőink mennyit küzdenek magukban is, egymással is. Szeretnénk most veletek is átgondolni ezt a küzdelmet a két koreográfusra koncentrálva. Váljunk szét két kisebb, nagyjából egyenlő létszámú, vegyes csoportra. Természetesen mindkét csoportban jelen leszünk mi is."

KISCSOPORTOS DRÁMAMUNKA

Mind a 2 csoportban olyan színházi jelenet készül, amiben eszközként megjelenik a néptánc. Abból a hozzáállásból dolgozunk, hogy a táncosok nagyon jók az érzelmek, emberi viszonyok mozdulatokon keresztüli megjelenítésében - akár improvizálva is. A színész-drámatanárok pedig abban nagyon jók, hogy a fókuszba helyezett problémát színházi eszközök segítségével járják körbe a résztvevőkkel együtt - akár improvizálva is.

A csoportok a két koreográfusra koncentrálnak, rajtuk keresztül vizsgálják a témát, az alábbi fő kérdések mentén:

- miért ragaszkodnak a saját elképzeléseikhez?
- mit jelent nekik a tánc?
- mit várnak a jövőtől? / mitől félnek?

Ebben a szakaszban tulajdonképpen az állókép konvenció legbonyolultabb,

absztrakt változatával, a tablóval dolgozunk. Ez egy “élő tabló”. A táncosok improvizálva reagálnak a résztvevők ötleteire. A résztvevők is beépülhetnek a koreográfiába mozgással, énekkel, ritmussal. Mindezt kiegészíthetik a színházi konvenciók. A közösen “megszült” koreográfiát építjük körbe színházi elemekkel, a két szakasz szorosan - tartalmilag és formailag is - kapcsolódik egymáshoz. Utolsó elemként épül rá a játékra - a jelen lévő zenész aktív segítségével - a zene, a zenei elemek, hangok használata.

A két csoportban elkészült “mini koreográfiákat” közösen megnézzük, értelmezzük,majd megérkezik a játék elején látott TV-s műsorvezető és felkonferálja a Rezeda Táncegyüttest, akik Kanadában, az új, jubileumi előadásukból mutatnak egy részletet a stúdióbeli közönségnek (és a TV készülékek előtt ülőknek).

A mintegy tízperces záró jelenettel ér véget a komplex színházi játék, melyben az időközben elkészült, az új és régi koreográfus közös munkájaként létrejött táncot láthatjuk.

VÉGE

Néhány visszajelzés pedagógusoktól, akik az osztályaikat kísérték az előadásra:

„Az a korosztály, akik részt vettek a Talpuk alatt foglalkozáson, az egyik legérzékenyebb, legnyitottabb mind közül. Már képes véleményt formálni, de még „hajlandó" játszani.
A színházpedagógiai foglalkozás ötletesen használta ki a bennük rejlő kreatív energiákat, teret adva saját elgondolásaiknak is. A feldolgozott téma érzékenyen érintette táncos közösségünket, akik még sokáig próbálták egymást meggyőzni a hagyomány vagy újítás témakörében (a vita még mindig nem dőlt el / nem is kell). A szereplők mind táncosként, mind színészként mély hatást gyakoroltak diákjainkra. Ahhoz, hogy diákjaink nyitottan és alkotó módon álljanak a világ kérdései elé, még több ilyen alkalomra lenne szükség, ahol nem „csak" befogadóként, hanem aktív résztvevőként lehetnek jelen, beépítve saját ötleteiket, élményeiket."

„A hagyományos színházi előadásokhoz képest sokkal többet ad. A bevonódás nagy mértéke életre szóló élmény, részesének lenni egy színházi előadásnak. Olyan kérdésekkel foglalkozik a részt vevő diákok véleményét kikérve, ami amúgy is megfordulhat a fiatalok fejében. Aktuális kérdéseket feszeget."

„A legnagyobb hatást a színészek közelsége és a játékba való bevonás keltette. Illetve amikor a végén visszahallottuk visszhangozva a saját véleményeinket. Az egyik lány énekelt a kiscsoportos feladatmegoldásnál, Radnóti Bájoló című versének Szabó Balázs-féle feldolgozását. S ahogyan ez szólt visszhangosan, mintegy egybeforrva a darab utolsó nagy táncjelenetével, igazán katartikus élmény volt. A gyerekek így fogalmaztak kifelé menet:
- Tanárnő, ez maga volt a katarzis!"

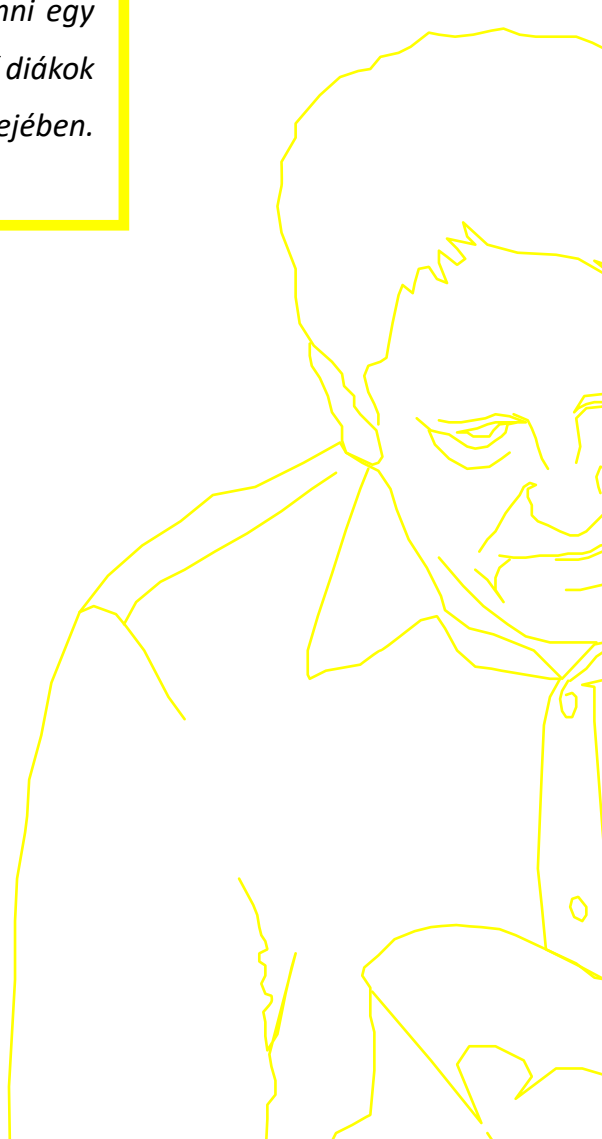

„Egyértelműen az jött le mindenkiben, aki részt vett ezen a szuper eseményen, hogy egy meghatározó színházi élményt nyújtottatok. A gyerekek többsége megjegyezte, hogy számukra nagy meglepetést okozott az előadás, mert soha nem gondolták volna, hogy így is lehet színházat csinálni. Egészen megdöbbentő volt az, ahogyan azok a srácok, akik tantermi keretek közt iszonyú zárkózottak, alapvetően alig lehet kihúzni belőlük pár szót arról, hogyan vélekednek a világ dolgairól stb., most kinyíltak, ötleteltek és értékes gondolatokat fogalmaztak meg. Megdöbbentő volt táncolni látni őket, együtt mozogni, együtt gondolkodni veletek a befejezésen (vagy a folytatáson?). Az előadás mondandója sokuknak nagyon is életszerű, nagyon is testközeli dilemmának tűnt, mert az előadás után is erről beszéltek egymással és hazaérve a szülőkkel is megbeszélték tapasztalataikat. Biztosan állíthatjuk, hogy az előadással olyan kaput nyitottatok ki számukra, ami meghatározó lehet felnőtté válásuk folyamatában."

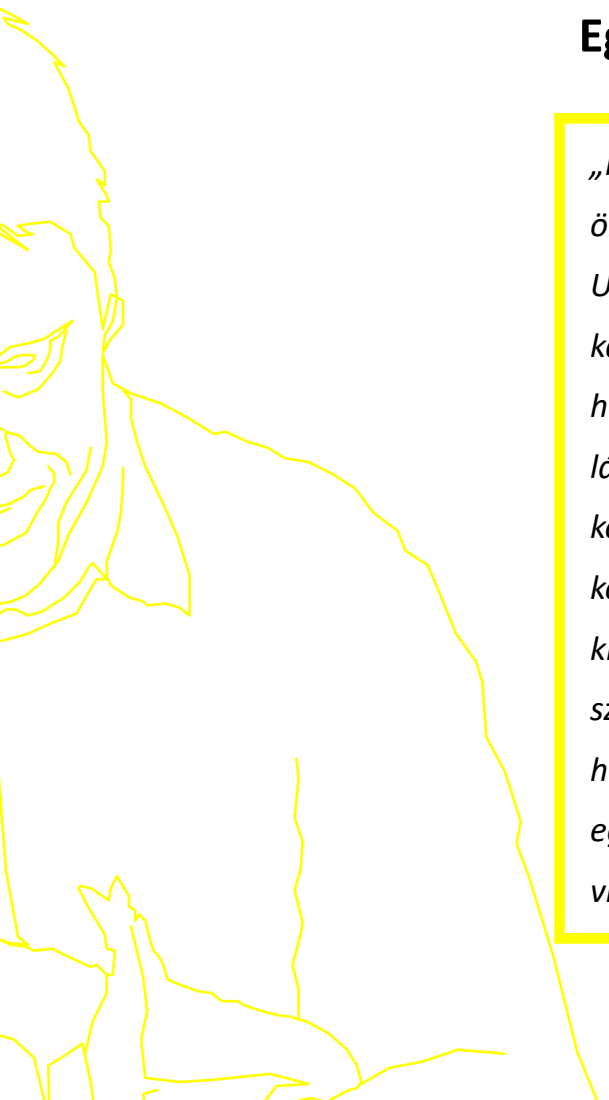

Egy részt vevő diák visszajelzése:

„Mielőtt odaértünk volna nem repestem túlzottan az örömtől, hogy egy néptáncos darabot kell megnéznem. Utólag szégyellve, de előítélettel voltam ezzel a műfajjal kapcsolatban. Az első felvonásnál kezdtem rádöbbeni arra, hogy a néptánc nem csak kurjongatásból, csárdásból és a lábunk csapkodásából áll. Nem tudtam, hogy ebből is van kortárs verzió és őszintén megtetszett, hogy lépten-nyomon követhető volt a hagyomány, de mégis érzelmeket váltott ki belőlem. Számomra nagy élmény volt, hogy nekem is szerepem lehetett benne és fura volt, (de jó értelemben) hogy együtt dolgozhattam táncosokkal, színészekkel és egy plusz élményt adhatott, amire örömmel gondolhatok vissza."

FOTÓGALÉRIA

Bori Viktor TAMÁS szerepében

Kardos János műsorvezetői szerepben

Bódi Dávid TOM szerepében

A résztvevő osztály néptáncot tanul

Kolumbán Norbert ÚJLAKY és Reszneki Virág LIZI szerepében

Milák Melinda ÁGNES szerepében

DJ Panda a fiatalokkal

Fehértóy Zsanett GABI szerepében

(c) Káva Kulturális Műhely Egyesület
K+önyvek sorozat 3.
Budapest, 2020
ISBN 978-615-81376-1-4